

a la lluna de València

Tom Sawyer, detectiu

Mark Twain

Capítol I

Una invitació per a Tom i Huck

Bé, això va passar a la primavera, després que jo i Tom vam alliberar el vell negre Jim, quan aquest es trobava encadenat per ser un esclau fugisser, allà a Arkansas, a la granja de Silas, l'oncle de Tom. En aquella època, el gel s'estava fonent a poc a poc, l'aire era menys fred, i s'acostava el temps d'anar descalç. Era la temporada de jugar a les boletes, a la ultimeta, al sambori i, finalment, a fer volar la milotxa; després vindria l'estiu i ens n'aniríem a nadar. Quan mires endavant i veus com està de lluny l'estiu, et sents un poc nostàlgic. Sí, i et fa sospirar i sents una gran tristesa pertot arreu, i et passa alguna cosa i no saps ben bé què és. Ixes tot sol i estàs abatut i pensatiu. I habitualment busques algun lloc solitari allà dalt d'un tossal, a la vora d'un bosc, i et pares a mirar allà baix el gran Mississipí, des d'on la vista abasta milles i milles, i aquesta es perd quan els troncs transportats per l'aigua es veuen emboirats i entelats. Tot sembla tan lluny i tranquil, i es respira un aire de tanta solemnitat que fa l'efecte com si tots els qui has estimat hagueren mort i hagueren desaparegut, i quasi voldries morir-te també i acabar d'una vegada.

I ¿sabeu això què és? És la febre primaveral. Així es diu. I quan l'arplegues, voldries..., bé, no saps exactament què vols, però et fa una mena de dolor al cor de tant que ho desitges. Sembla que el que més anheles en el món és anar-te'n, allunyar-te de la rutina de cada dia, i fer alguna cosa nova. Això és, voldries pegar a fugir i ser un rodamón, anar-te'n a rondar molt lluny, a països desconeguts on tot és misteriós, meravellós i romàntic. Però si no ho pots fer, et conformes amb molt menys, i te'n vas on pots, només per intentar fugir, i t'acontentes amb això, és clar.

Bé, de manera que jo i Tom teníem una d'aquestes febres, i ben forta, per cert. Però era inútil per a Tom pensar a escapar-se, perquè, com deia, la seua tia Polly no li donaria permís per a deixar l'escola i anar-se'n a perdre el temps. Per això estàvem ben tristos. Un dia, a poqueta nit, estàvem els dos asseguts al primer escaló de la porta parlant d'aquestes coses, quan va eixir la tia Polly amb una carta en la mà i va dir:

—Tom, em pense que hauràs de fer les maletes i anar-te'n a Arkansas. Ta tia Sally vol veure't.

Quasi vaig fer un bot d'alegria. Jo em pensava que Tom es tiraria al coll de la tia i l'ofegaria de tanta abraçada, però, ¡no us ho podreu creure!, es va quedar quiet com una pedra, i no va dir absolutament res. Quasi vaig plorar en veure la seua reacció tan estúpida davant d'una oportunitat tan fabulosa com aquella. I estàvem a punt de perdre-la si no s'afanyava

a parlar i a mostrar el seu agraïment i la seua alegria. Però es va quedar així, sense badar boca, pensant i pensant, i jo estava tan neguitós que no sabia què fer. Aleshores va dir, tan serenament que jo l'hauria mort:

—Bé, em sap molt greu, tia Polly, però em pense que m'haurà d'excusar..., per ara.

La tia Polly es va sentir tan ridícula davant d'aquell atreviment que no va poder obrir la boca durant quasi mig minut. Jo vaig aprofitar per pegar una colzada a Tom i dir-li a l'orella:

—¿T'has tornat boig o què? ¡Desaprofitar una ocasió com aquesta i enviar-la a rodar així!

Però ell es va quedar impassible i va contestar baixet:

—Huck Finn, no voldràs que li demostre que tinc ganes d'anar-me'n. Començaria de seguida a pensar-s'ho i s'inventaria una pila de malalties i perills i excuses, i, abans que t'he n'adonares, se'n tornaria arere. Deixa'm fer a mi. Sé com tractar-la.

A mi, no se m'hauria acudit mai pensar això. Però tenia raó. Tom Sawyer sempre tenia raó. Era la persona més espavilada que m'havia trobat mai i sempre estava preparat per a qualsevol imprevist que li poguera sorgir. Mentrestant, la tia Polly s'havia refet i va amollar:

—¿Que t'excuse? ¡Ja t'excusaré jo! ¡No m'ho hauria imaginat mai en la vida! ¡Atrevir-se a parlar-me així a mi! I ara, véste'n a fer l'equipatge, i si torne a sentir una sola excusa més, com que sóc ta tia que t'excusaré..., ¡però amb una canya!

Li va pegar al cap amb el didal quan passàvem de pressa pel seu costat i Tom va continuar gemegant mentre ens dirigíem cap a l'escala. Quan va arribar a la seua habitació em va abraçar. Estava completament boig d'alegria perquè se n'anava de viatge i va pronosticar:

—Abans de marxar lamentarà haver dit que me n'anara, però ja no sabrà com desdir-se'n. Després del que ha dit, l'orgull no la deixarà tornar-se'n arrere.

En deu minuts Tom havia fet l'equipatge, llevat d'allò que la seua tia i Maria s'encarregarien d'arreglar-li. Vam esperar deu minuts més perquè la tia es tranquil·litzara i es tornara dolça i amable com sempre. Tom deia que tardava deu minuts a calmar-se quan s'escarotava a mitges i vint minuts quan ho feia del tot, i aquesta vegada estava bastant alterada. De forma que vam baixar una volta transcorregut el temps, ansiosos de saber què deia la carta.

La tia Polly era asseguda allí, amb un aire seriós i amb la carta damunt de la faldilla. Vam seure també, i ella va comentar:

—Estan clavats en un bon embolic per allà baix, i pensen que tu i Huck els podeu servir d'entreteniment, d'alleujament, com diuen ells. ¡No sé quina classe d'alleujament poden trobar en vosaltres! Tenen un veí, un tal Brace Dunlap, que fa tres mesos que va rondant la Benny i al final li han dit clar i ras que no hi havia res a fer. Ell s'ha posat furiós i estan preocupats. Deu ser una persona amb qui és millor estar a bones perquè han intentat ser amables, i han llogat

l'inútil del germà perquè treballa a la granja, i això que no els sobra massa els diners i no els fa gens de gràcia aquest individu. A tot això, ¿qui són els Dunlap?

—Viuen a una milla aproximadament de la granja de l'oncle Silas, tia Polly. Per allà baix tots els grangers viuen a una milla de distància els uns dels altres, però Brace Dunlap és de bon tros més ric que tots els altres i és amo d'un bon grapat de negres. És vidu, de trenta-sis anys d'edat, no té fills i està orgullós dels seus diners. És altiu i tots li tenen por. Deu pensar que pot aconseguir qualsevol xica, només que la demane, per això es deu haver endut un bon disgust per la carabassa de Benny. Però és que Benny té just la meitat d'anys que ell i és tan dolça i encantadora com..., bé, ja la coneixeu. Pobre oncle Silas..., quina pena fa veure'l fent la pilota, ell que és tan bo i tan humil, i haver de llogar l'inútil de Júpiter Dunlap, tot per satisfer el bèstia del germà.

—¡Vaja quin nom... Júpiter! ¿D'on li ve?

—És un malnom. Ja fa temps que no se'n recorda ningú del seu nom vertader. Ara té vint-i-set anys i es diu Júpiter des de la primera vegada que el van veure nadar. Quan es va despullar, el mestre li va veure una piga grossa com una moneda en la cama esquerra, dalt del genoll, i quatre piguetes menudetes al voltant. El mestre va dir que li recordava Júpiter i els seus satèl·lits. Els xiquets ho van trobar gracios i van començar a dir-li Júpiter, i Júpiter que se li ha quedat. És un xicot alt, gandul, astut, envejós i bastant

poregós, però no és mala persona. A més, porta els cabells llargs, és imberbe i no té un clau. Brace el té allotjat gratis en la seua casa, li dóna la roba vella però el menysprea. Júpiter té també un germà bessó.

—¿Com és l'altre bessó?

—Exactament com ell, segons diuen. O, almenys, ho era, perquè fa més de set anys que no l'han vist. Va començar a robar quan tenia dinou o vint anys, i el van tancar. Però es va escapar i va fugir cap ací al nord. De tant en tant se sentia parlar dels seus saltejaments i robatoris, però d'això fa temps. Ara ja és mort. Si més no, això és el que es diu. No s'ha sabut res més d'ell.

—I ¿com li deien?

—Jake.

Es van quedar en silenci una llarga estona. La vella anava rumiant alguna cosa. Finalment, va afegir:

—El que més preocupa a ta tia Sally és el mal geni que aquest Júpiter aconsegueix despertar en el teu oncle.

Tom estava bocabadat i jo també. Aleshores, Tom exclamà:

—¿Mal geni? ¿L'oncle Silas? ¿Deu ser una broma! No sabia que tinguera aquest caràcter.

—Agafa unes enrabiades de mil dimonis, diu la tia Sally, i en certes ocasions fins i tot li pegaria.

—Tia Polly, ¡no m'ho hauria cregut mai, això! Però, ¡si és un tros de pa!

—Bé, en qualsevol cas, està molt preocupada. Diu que l'oncle Silas sembla un altre home, per culpa

d'aquestes baralles. I els veïns en parlen i li donen totes les culpes, és clar, perquè és un predicador, i no està gens bé que es baralle. La tia Sally diu que no vol pujar al púlpit, de tanta vergonya que passa. Els feligresos li fan mala cara i ja no és tan popular com abans.

—¿No us sembla tot molt estrany, tia Polly? Ell, que sempre ha estat tan bo i amable, tan discret, tan pla i amorós, era... ¡un sant! ¿Què li pot haver passat?

Capítol II

Jake Dunlap

Vam tenir moltíssima sort perquè vam poder agafar un d'aquells vapors de rodes que vénen del nord i van cap a Louisiana pels afluents, de manera que vam recórrer tot el Mississipí, el baix i l'alt, fins a Arkansas, sense haver de canviar de vapor a Saint Louis. En total, un poc menys de mil milles d'una sola tirada.

Era un vaixell bastant solitari, per cert. Només hi havia uns quants passatgers, i tot gent major. Eren asseguts, l'un ací l'altre allà, ben separats, silenciosos i mig adormits. Vam tardar quatre dies a recórrer l'alt Mississipí, perquè en tocàvem el fons de tant en tant. Però no ens va resultar gens avorrit: ¡Imagineu-vos dos xiquets viatjant sols!

Des del primer dia de viatge, Tom i jo vam sospitar que hi havia algú malalt a la cabina del costat de la nostra, perquè els cambrers hi portaven tots els dies el menjar. Vam començar a investigar, sobretot Tom, i el cambrer ens va dir que es tractava d'un home, però que no semblava malalt.

—Però, ¿està segur que no es troba malalt?

—No ho sé, potser sí, però em fa l'efecte que tot és teatre.

—¿Per què pensa això?

—Perquè, si estiguera malalt, es despullaria de tant en tant, ¿no ho creieu així? Doncs aquest individu no ho fa. Ni tan sols es lleva les botes. ¡Us ho assegure!

—¿De veritat? ¿Ni quan se'n va al llit?

—Tampoc.

Per a Tom Sawyer un misteri era millor que un dolç. Si ens donaren a triar entre un misteri i un pastís, no hi hauria discussió; l'elecció seria evident. Jo, per naturalesa, elegiria el pastís, mentre que ell es quedaria amb el misteri. Cadascú és com és, i és millor així. Tom va preguntar al cambrer:

—¿Com li diuen?

—Phillips.

—¿I on va embarcar?

—Em sembla que va pujar a Alexandria, allà dalt, a l'altura de Iowa.

—¿I què creu que porta entre mans?

—No en tinc ni idea. I tampoc no m'importa.

«Un altre que prefereix els pastissos», vaig pensar.

—¿No veu res d'estrany en ell?, ¿la forma d'actuar o de parlar?

—No..., només que té molta por. Viu tancat amb pany i clau de nit i de dia, i, quan toques a la porta, no obri fins que no ha vist per un badall qui és.

—¡Ostres, que interessant! M'agradaria veure'l. Escolte, la pròxima vegada que vaja a la seua cabina, ¿podria deixar la porta oberta i...?

—¡Impossible! Sempre està darrere de la porta. No trauríeu res de profit.

Tom va meditar un poc i va proposar:

—¡Ja ho tinc! Em deixa el davantal i jo mateix li portaré el desdejuni demà de matí. Es guanyarà una propineta.

El xicot hi estava d'acord, sempre que el cambrer en cap no s'hi oposara. Tom va acceptar, però volia arreglar-se-les ell personalment amb el cambrer en cap. Ho va fer tan bé, que van quedar que els dos tindriem davantal i portariem el desdejuni al tal Phillips.

Tom no va dormir massa aquella nit, de tan emocionat que estava per destapar el misteri de Phillips. A més, va passar tota la nit fent suposicions inútils, perquè quan estàs a punt de descobrir la veritat dels fets, ¿quin sentit té investigar els fets inexistents, i malgastar municions? Jo sí que vaig aprofitar la nit. Personalment, no faria ni un pas per saber res del tal Phillips.

Bé, l'endemà de matí ens vam col·locar els davantals, vam agafar dues safates i Tom va tocar a la porta. L'home va obrir un badall, ens va fer entrar i va tancar de seguida. Però, ¡caram!, quan el vam veure quasi ens cauen les safates. Tom va preguntar:

—¡Júpiter Dunlap!, ¿d'on has eixit?

L'home va quedar bocabadat, és clar. Al primer colp d'ull semblava que no sabia si fer cara de por o d'alegria, o totes dues alhora. A la fi, va fer un semblant d'alegria; aleshores li van tornar els colors de cara, perquè havia quedat blanc com la neu. I ens vam posar a xarrar mentre ell desdejunava. Va aclarir:

—En primer lloc jo no sóc Júpiter Dunlap. Si em jureu no obrir la boca, ara mateix us contaré qui sóc, perquè tampoc no sóc Phillips.

Tom va replicar:

—Tindrem la boca tancada, però si no ets Júpiter Dunlap, no cal que ens digues qui ets.

—¿Per què?

—Perquè si no ets Júpiter, ets l'altre bessó, Jake. Us assembleu com dues gotes d'aigua.

—Bé, és veritat. Sóc Jake. Però, vegem, ¿com és que coneixeu els Dunlap?

Tom li va contar les nostres aventures de l'estiu anterior a la granja de l'oncle Silas i, quan va veure que ho sabíem tot sobre la seua família, i fins i tot d'ell, es va obrir i va començar a parlar amb tota llibertat. Explicava anècdotes de la seua vida sense embuts. Ens va dir que havia estat una mala bèstia, que encara ho era, i estava quasi segur que seguiria sent-ho fins al final dels seus dies. També va dir que la seua vida era un perill constant i...

Va fer una mena d'esbufec i va parar l'orella com si escoltara atentament. Nosaltres no déiem res; tot es va quedar molt quiet durant uns segons; no se sentia res més que el cruixir de la fusta i el xuc-xuc de la maquinària.

Quan vam aconseguir tranquil·litzar-lo, li vam contar coses de la seua família; li vam dir que la dona de Brace havia mort feia tres anys, que Brace volia casar-se amb Benny i que ella li havia donat carabassa, que Júpiter treballava per a l'oncle Silas, encara

que no es duien gens bé... De sobte, Jake va esclafir a riure.

—¡Vaja! —va exclamar—, parlar d'aquestes xafareries em recorda els vells temps i això em fa bé. Feia més de set anys que no sabia res d'aquesta gent. ¿I què diuen de mi?

—¿Qui?

—Els grangers..., i la família.

—No diuen res de tu. De tant en tant t'anomenen i ja està.

—¡Mira! —digué, tot sorprés—. ¿I per què?

—Perquè pensen que fa temps que vas morir.

—¿De veritat? —va saltar, excitat—. ¡Quina alegria!

—Segur, ningú no es creuria que estàs viu.

—¡Estic salvat, estic salvat! Tornaré a casa. M'amagaran i em podré salvar. I vosaltres a callar. Jureu-me que no direu mai res. Per favor, tingueu pietat d'un pobre desgraciat que ha viscut perseguit, sense poder traure el nas mai. No us he fet cap mal, ni us en faré mai, tan cert com que hi ha Déu; però, jureu-me que us portareu bé amb mi i que m'ajudareu a salvar la pell.

Hauríem jurat el que haguera calgut de tanta llàstima que ens feia. I ell no sabia com agrair-nos-ho, pobret, i no parava d'abraçar-nos.

Mentre parlàvem, va traure un maletí i, quan anava a obrir-lo, ens demanà que ens giràrem d'esquena. Quan ens va dir de tornar a mirar, vam veure una persona totalment diferent. Portava unes ulleres fosques, una barba i un bigot llarg i negre, tot d'allò més

natural. Ni la seua pròpia mare l'hauria reconegut. Ens va preguntar si s'assemblava al seu germà Júpiter.

—No —va dir Tom—, l'única cosa que et queda d'ell és el pèl llarg.

—Molt bé, me'l tallaré al zero abans d'anar-me'n. Júpiter i Brace guardaran el secret i podré viure amb ells com un foraster, i així no em descobrirà ningú. ¿Què en penseu?

Tom va pensar un moment i després va dir:

—Bé, naturalment que Huck i jo mantindrem la boca tancada, però pot resultar una mica perillós si tu no la mantens també tancada. No molt, però sí un poquet. Vull dir que si parles, la gent podria reconèixer que la teua veu és com la de Júpiter; podrien pensar que el germà bessó que tots creien mort només havia estat amagat amb un altre nom durant tot aquest temps.

—¡Caram! —va exclamar—, ets un xicot espavilat. Tens tota la raó del món. M'hauré de fer el sordmut davant de la gent. Mira que si m'haguera oblidat d'aquest petit detall. De totes maneres, no pense anar encara a casa. Primer he de fugir dels individus que em persegueixen, després em posaré la disfressa, em mudaré de roba i...

Va fer un bot cap a la porta, va parar l'orella i va escoltar, tot pàl·lid i sense alé. Després, va dir baixet:

—¡Com si armaren una pistola! ¡Déu meu, quina vida!

Es va deixar caure en una cadira, groc i sense forces, i es va torçar la suor del front.